

BERGSLUFT

www.elinwagner.se

MEDLEMSBLAD FÖR ELIN WÄGNER-SÄLLSKAPET

Ann-Margreth har ordet...

För ett år sedan övergick Covid 19 från att vara en virussjukdom bland många andra till att klassas som pandemi och våra liv förändrades. I det skedet visste vi inte att vi nu ett år senare fortfarande skulle vara mitt i denna svåra sjukdom som drabbat många och med restriktioner som påverkar hela vår tillvaro.

Vi i styrelsen har ju inte kunnat träffas annat än via den digitala plattformen Zoom och vi fortsätter med detta även nu i vår. Vårt årsmöte blir även i år digitalt.

Styrelsen har beslutat att inte satsa på något seminarium i år eftersom allt ännu är mycket osäkert med allt som rör pandemin.

Elin Wägner-veckan, som skulle ha varit nu i början av mars, har vi förlagt till **12-19 september** och arbetet med denna är i full gång. Tillsammans med ett antal organisationer, föreningar och kommunen kommer vi erbjuda ett fullmatat program i och kring Växjö med föredrag, utställningar, konserter mm.

Ett av våra inslag kommer att vara utdelningen av **Årets Väckarklocka 2021**. Vem som tilldelas priset kommer att avslöjas på vårt årsmöte den 15 maj. Pristagaren håller en föreläsning i anslutning till prisutdelningen lördagen den **18 september kl 14.00** på stadsbiblioteket i Växjö.

Hör gärna av er med tips på aktiviteter eller om ni känner intresserade medlemmar som kan hjälpa till med vårt arbete att hålla Elin Wagners arv levande. Bergslufts redaktion är som vanligt angelägna om rapporter om Elin Wägner-aktiviteter runt om i landet. Vi tar också tacksamt emot information som kan passa digitalt.

/Ann-Margreth Willebrand, ordförande

Kallelse till årsmöte 2021

Elin Wägner-sällskapets årsmöte kommer att hållas den 15 maj och liksom förra året digitalt genom zoom.

Allt som rör årsmötet, dagordning, verksamhetsberättelse, val m.m. finns på hemsidan i god tid före mötet. Vi hoppas naturligtvis att så många som möjligt kan delta digitalt.

Gör så här för att delta i årsmötet:

1. Anmäl dig till årsmötet genom att skicka ett mejl till sällskapets ordförande Ann-Margreth Willebrand amwillebrand@hotmail.com.
2. Cirka en timme före årsmötet skickar vi en länk till den mejladress du angav när du anmälde dig till årsmötet.
3. Klicka på länken för att delta i årsmötet.

Skola firar kvinnors rösträtt

Den 26 januari i år var det 100 år sedan vi kvinnor i Sverige fick rösträtt. Mycket passande hyllades Elin på Elin Wagnerskolan i Växjö.

Vid en enkel coronaanpassad ceremoni utomhus presenterades den bronsplakett om kvinnlig rösträtt, som ska gjas in vid konstverket "Pricken över ä", som har upprättats till Elin Wagners minne på Elin Wagnerskolans skolgård.

Det går tyvärr inte att gjuta idag, för det är minusgrader, men vi markerar platsen, förklarade konstnären Karen Froede, som tillsammans med Michael Richter är upphovsperson till konstverket. Karen Froede upplyste också om att konstverket kommer att stå i förbindelse med naturen, vilket också var i Elin Wagners anda. Tio bronsplanketter som markerar viktiga händelser i Elins liv ska placeras efter

soltid på rad mot skolans entré, som en del av konstverket "Pricken över ä". Skuggan från spiran med den blå glaskulan i toppen på konstverket markerar var bronsplaketterna ska ligga.

Undertecknad höll ett kort anförande om Elin Wägners idoga kamp för kvinnlig rösträtt. Jag visade också bilden av Elin, där hon står framför travar av 30 pärmar med nästan 400 000 namnunderskrifter för rösträtten.

Ammy Ejdenwik från klass 8D representerade skolans elever och läste ett avsnitt ur *Pennskaftet*, där romanens huvudperson intervjuar riksdagsmannen baron Starck. Han undrar om kvinnor har i politiken att göra och anser att Pennskaftet i stället borde skriva om "kläder och hur man skall snyta barn och laga mat".

Till sist berättade skolans bibliotekarie Maria Björn, till min stora glädje, att skolans elever var väl bekanta med Elin Wägners engagemang för fred, miljö och jämställdhet.

/Ann-Christin Gunnarsson

Sommaren på Lilla Björka

Elin Wägners hem i Berg, 3 mil norr om Växjö, hoppas vi kunna öppna den 3 juli med sedvanlig vernissage av utställningar och föreläsningar. Öppet till 15 augusti.

UTSTÄLLNINGAR. *Teresa Oscarson* har inbjudits att visa sina fantastiska broderier med "olydiga" korsstyg. Hon "målar" med nål och ulltråd och inspireras av naturupplevelser. Myter och legender intresserar henne mycket. Efter många år som museilärare på Etnografiska museet har hon huvudet fullt av berättelser från mänsklighetens gryning. En försmak av broderierna får du på teresas.se

I Vannis rum visas *Ulla Anderssons* nya verk, en skjorta broderad med sällskapets alla Väckarklockor, samt våra plancher med årens Väckarklockor.

En ny utställning om *Flory Gate*, "Överklassflickan som blev bonde i Småland", visas i stallet och kommer att vara tillgänglig för utlåning senare.

NYTT FÖR I ÅR på Lilla Björka är att matrummet renoverats och badrummet fräschats upp. De båda blomsterlisterna som leder till huset från grinden har planterats om och sköts av Klockaregården i Ör.

ONSDAGSKVÄLLAR. Det brukar vara trångt om saligheten i kyrkstallet på Lilla Björka när sommarens föreläsare kommer. I år är det möjligt att föreläsningarna i stället hålls i kyrkan. **Kl 18, 100 kr inkl kaffe.**

7 JULI. Årets utställare **Teresa Oscarson** berättar om sitt konstnärskap och visar sina verk med "olydiga" korsstyg.

14 JULI. Journalisten **Ylva Mårtens**, aktuell med reportage och böcker om barn och Barnkonventionen, berättar med utgångspunkt i sin senaste bok *Vi måste börja med barnen*.

4 AUGUSTI. Författaren **Per Wirtén**, berättar om Elin Wägners liv i början av 20-talet som han skrivit om i boken *Europa, ständigt detta Europa. Elin Wägners förlorade kärlek*.

11 AUGUSTI. Författaren **Susanna Alakoski** gjorde författardebut 2006 med romanen *Svinalängorna*, som belönades med Augustpriset, och är aktuell med *Londonflickan* del två i en romansvit i planerade fyra delar, som började med *Bomullsängeln*.

Aktuell information lillabjorka.se och elinwagner.se.

Värdinna på Lilla Björka?

Varje sommar erbjuder vi våra medlemmar att komma till Lilla Björka på sommaren och vara värdinna. Vi har också haft värdar! Arbetet innebär att se till att hus och trädgård är i gott skick och att ta hand om besökare. Det finns lediga veckor i sommar.

Kontakta stiftelsens ordförande Birgitta Hansson för mer info om du är intresserad! Tel. 073-420 63 66

Sveriges landskapsfärger

I höst kom den tolfte boken i en serie om Sveriges landskapsfärger av Lena Anderson och Marja Lindblom. Böckerna i behändig ringbindning kan beställas direkt från svenskalandskapsfarger.se.

Smålandsboken guidar oss genom landskapets färger, landskapsymboler och cirka 30 sevärheter. Varje plats illustreras med ett urval färgnyanser. Vill du måla dina väggar i samma nyans som vardagsrummet på Lilla Björka eller vill du klä en stol i samma färg som Elin Wägners Carl Malmstenstol? Du hittar färgnumret i boken. */Birgitta Hansson*

Elin Wägner på nätet

DET SENASTE NUMRET av Linnéuniversitetets nättidskrift *HumaNetten* innehåller en temaavdelning med artiklar om Småland och litteraturen. Två av dessa handlar om Elin Wägner.

Filmvetaren och styrelseledamoten Dagmar Brunow skriver om den filmatisering av *Åsa-Hanna* som gjordes 1946 i regi av Anders Henriksson och med Aino Taube och Edvin Adolphson i huvudrollerna. Artikeln visar hur filmen växte fram i ett samarbete mellan Elin Wägner, filmmanusförfattaren Barbro Alving, regisören och skådespelarna. Av de senare tycks Edvin Adolphson haft ett särskilt stort inflytande. Slutresultatet blev en film

där det mesta av det regionalt småländska såsom exempelvis dialekten hade rensats bort. En som reagerade på detta var kritikern Klara Johansson, som i ett brev till Elin Wägner skriver att hon har svårt att känna igen sin Åsa-Hanna. Hon tycker att filmen mer har atmosfär av överklassstockholmska än av småländskt mål.

I den andra artikeln skriver Inger Littberger om novellen "Käringamötet" ur samlingen *Gammelrödja* (1931). Hon visar hur denna liksom andra noveller i samlingen beskriver ett Småland i förvandling där gammal folktro konfronteras med modern vetenskap.

Artiklarna hittar man lättast om man googlar: "HumaNetten 45". /Peter Forsgren

HÖSTEN 2020 gavs distanskursen "Kvinnan, freden och miljön – Elin Wägners författarskap" för tredje gången vid Linnéuniversitetet i Växjö. Den resulterade i ett tiotal kursuppsatser. Flera av dessa behandlade Elin Wägners ekofeminism i verk som *Fred med jorden*, *Väckarklocka* och *Vinden vände bladet*. Andra uppsatser tog upp djurens roll i författarskapet, Wägners förhållande till Fredrika Bremer och Selma Lagerlöf samt frågan om politiskt ansvar i *Dialogen fortsätter*. /Peter Forsgren

DE FLESTA AV ELIN WÄGNERS VERK finns nu tillgängliga på internet. Alla fram till *Dialogen fortsätter* (1932) finns att tillgå gratis på Litteraturbanken.se. Det nya förlaget Sublunar society, som vi berättat om tidigare, har nyligen utkommit med tre nya titlar, däribland *Fred med jorden*. Finns att köpa på Bokus/Adlibris.

Möte med fascinerande kvinna

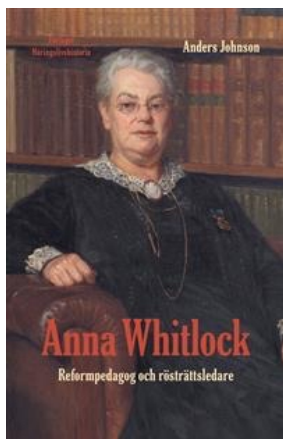
Anna Whitlock (1852-1930), blickar mot oss från omslaget till Anders Johnsons biografi över en kvinna som var föregångare som pedagog och skolledare och "fostrade" sina elever till förespråkare för kvinnlig rösträtt. Genom att hon kände alla i Stockholms intellektuella och reformvänliga elit värvade hon både elever, lärare och föredragshållare till sin skola. "Man sa inte nej, när Anna frågade", menar författaren till biografien.

Anna Whitlock lämnade inte mycket personligt skrivet material efter sig men gamla elever och vänner har berättat om denna modiga, egensinniga och drivande kvinna, som enligt vittnesmål hade svårt för att hantera lågpresterande.

Författaren har gått igenom ett digert pressmaterial, bland annat annonser för hennes skola, som började i blygsam skala i en lägenhet i huset som ägdes av Ellen Keys far. 1913 flyttades skolan till ett nyuppfört hus på Eriksbergsgatan 8 B i Stockholm. Skolan kommunaliserades 1976 och lades ner två år senare. 2018 fick en ny gymnasieskola på Hantverkargatan 29 i Stockholm Anna Whitlocks namn.

Anna Whitlock skola var den första konfessionslösa skolan. Flickor och pojkar undervisades i samma ämnen, pojkar lärde sig hushåll och flickor träslöjd! Pedagogiken ville flytta in verkligheten i skolan med naturvetenskapliga studier och språkundervisning som lade vikt vid det talade språket. 1903 fick skolan rätt att utfärda studentexamen.

Anna Whitlock var medlem av och med i bildandet av alla organisationer med ny pedagogik, religionsfrihet, fred, kvinnlig rösträtt etc på agendan. 1904 tog hon initiativ till det kvinnliga matkooperativet Svenska Hem, känt från tv-serien Fröken Friman.

Boken är tjock men välskriven och rolig att läsa. Den ger en bild av en fascinerande kvinna och hennes vänner men också av sekelskiftets rörelse mot ett modernt samhälle.

På Youtube finns en fin presentation av boken med författaren Anders Johnson och Ulrika Knutson.

Sök "Anna Whitlock. Reformpedagog och rösträttsledare". /mes

En kvinna i regeringen

Titeln är från en ny bok från Appell förlag av historikern och genusvetaren Gunnel Karlsson. När man läser bokens undertitel, *Statsrådet Ulla Lindströms liv och arbete*, förstår man att betoningen bör ligga på det första ordet i huvudtiteln.

Ulla Lindström och Tage Erlander

År 1954 övertalades Tage Erlander av de socialdemokratiska kvinnogrupperna att utse åtminstone en kvinna i sin regering. Högst motvilligt tillsatte han därför Ulla Lindström som konsultativt stadsråd, en

plats hon innehade fram till 1966. Under tiden utsågs flera nya manliga statsråd (bl.a. Olof Palme) som alla snabbt befordrades till fackdepartement med allt vad det innebar av administrativ och juridisk support, medan Ulla Lindström t.o.m. fick skriva sina tal och pressuttalanden själv.

Under sina statsrådsår blev Ulla Lindström, som i sitt uppdrag bl.a. hade familje- och konsumentfrågor, föremål för flera negativa presskampanjer även från socialdemokratisk press. Det var inte bara den fortfarande kända uteblivna nigningen för den engelska drottningen som man kritiserade. Regeringen lät henne också klä skott för misslyckanden när det gällde uppbyggnaden av en organisation för det internationella bistånd som Sverige förbundit sig för i FN. Ulla Lindström hade inte ansvar för uppbyggnaden, men hon tog strid i regeringen för att löftet till FN om den ekonomiska tilldelningen av ulandshjälp skulle hållas. När Erlander vägrade avgick hon.

Under läsningen fylls man av beundran för Ulla Lindströms mod och uthållighet. I skildringen av hennes uppväxt finns en del förklaringar. Men här kommer också Elin Wägner in i bilden. En ung Ulla Lindström var tillsammans med Barbro Allving (Bang) med och arbetade för *Kvinnornas vapenlösa upprop* 1935, bl.a. genom att föra protokoll vid stora opinionsmöten då bl.a. Elin Wägner talade.

Att Ulla Lindström tog intryck av Elin visar hon i ett tal 1956 till Uppsala kvinnliga studentförening som hon avslutade med ett Elin Wägner-citat: "Saliga äro de stridbara ty genom dem kunna de fridsamma fortleva i landet". /Solveig Hammarbäck

Meddelande från kassören

Årsavgiften är fortfarande 150 kr. Finns inget inbetalningskort med i detta utskick har du redan betalat för 2021.

Vi vill ha era mailadresser!

Skriv adressen på inbetalningen eller skicka ett mail till eva.s.f.christiansson@gmail.com.

Betalar du före 1 juli deltar du i utlotning av tre ex. av *Fru Hillevis Dagbok, Kåserier ur Idun 1911-1912*.

Skicka bidrag till nästa Bergsluft före 1/8 2021

Elin Wägner-sällskapet. Bg 645-0126

Bergslufts red:

Marianne Enge Swartz (mes)

Tel: 073 557 0118, menge.swartz@gmail.com

Västmannagatan 84, 1326 Stockholm

Ann-Margreth Willebrand (AMW)

Tel: 072 7277 440, amwillebrand@hotmail.com